

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:4084

av **Nooshi Dadgostar m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2017/18:210 Reduktion av avgift för lov, förhandsbesked och anmälan

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår regeringens proposition 2017/18:210 Reduktion av avgift för lov, förhandsbesked och anmälan.

Inledning

Det råder bostadsbrist i en majoritet av landets kommuner. Enligt Boverket behövs omkring 600 000 nya bostäder i Sverige fram till 2025. Det motsvarar 80 000 nya bostäder årligen. Enligt SCB påbörjades bara omkring 64 000 nya bostäder under 2017. Nu varnar Sveriges byggindustrier för att byggtakten faller. Samtidigt står tiotusentals människor utan bostad. För Vänsterpartiet är det helt avgörande att vi fortsätter att upprätthålla en hög byggtakt och öka byggandet ytterligare, annars kommer bostadsbristen att förvärras än mer. Regeringens proposition bidrar inte till att möta det stora behovet av nya bostäder. I det följande redogör vi för vår syn på regeringens förslag.

Motivering

I propositionen föreslås att det genom ändringar i plan- och bygglagen (PBL) införs ett system med avgiftsreduktion när tidsfrister för beslut i ärenden om lov och förhandsbesked samt startbesked efter anmälan överskrids. Förslaget innebär att kommunens bygglovsavgift stegvis reduceras till noll om handläggningen går utöver de tidsfrister som är satta i PBL. Genom förslaget tydliggörs även, enligt regeringen, när en tidsfrist börjar löpa, när den upphör och vilka förutsättningar som finns för att förlänga fristen. Syftet med förslaget är att effektivisera kommunernas handläggning och

därigenom effektivisera byggprocessen och förenkla byggandet. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Förslaget, som tagits fram av Boverket på regeringens uppdrag, har avstyrkts av Lagrådet. Regeringens förslag har även fått hård kritik av ett flertal remissinstanser.

Riksdagens ombudsmän (JO) ifrågasätter varför ett reduktionssystem, ett nytt inslag i svensk rätt, ska införas på plan- och byggområdet när problemet med långa handläggningstider också finns inom andra delar av offentlig förvaltning. Ekonomiska sanktioner av bestraffande karaktär riktade mot statliga eller kommunala myndigheter är mycket ovanliga. JO ifrågasätter även om förslaget på ett effektivt sätt tillgodoser de syften som har angetts då Boverkets rapport visar att fyra av fem kommuner (198 av 244) de facto klarar av att handlägga 90 procent eller mer av sina ärenden inom den föreskrivna tidsfristen. Endast en minoritet av kommunerna har svårt att hinna med att handlägga ärendena på utsatt tid.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) avstyrker förslaget i sin helhet. Enligt SKL innebär förslaget ett oacceptabelt ingrepp i kommunens rätt att via avgift finansiera delar av byggnadsnämndens uppgifter. SKL menar att förslaget riskerar att leda till underfinansiering och ytterligare kompetensförsörjningsproblem för byggnadsnämnder som redan i dag har svårt att rekrytera och behålla personal.

Vänsterpartiet delar den kritik som JO och SKL framför mot regeringens förslag. Förslaget skulle i praktiken bestraffa de små kommuner runt om i landet som har svårt med sin kompetensförsörjning. Dessa kommuner, som redan i dag har svårt att få in tillräckliga intäkter för sin handläggning, skulle genom regeringens förslag drabbas av ytterligare intäktsbortfall. Det är inte rimligt.

I likhet med SKL anser vi att det snarare är kompetensbristen inom kommunernas bygglovshantering som bör åtgärdas. Vänsterpartiet har därför tidigare föreslagit att staten ska skjuta till de resurser som krävs för att säkerställa att kommunerna har den kompetens som behövs för en effektiv handläggning. Enligt vår mening är det en bättre väg att gå än att införa ekonomiska sanktioner mot kommuner med bristande resurser.

Vidare kan Vänsterpartiet konstatera att förvaltningslagen redan kräver att handläggning ska ske skyndsamt och att det i PBL redan finns tidsfrister för att meddela beslut om lov och förhandsbesked. Det finns i dagsläget ingen anledning för en kommun att dra ut på ett beslut mer än nödvändigt. De underliggande orsakerna till långa handläggningstider handlar oftast om ärendets komplexitet, hög arbetsbelastning eller att remissyttranden dröjer. Regeringens lagförslag ändrar inte på detta. Effekten blir i stället att kvaliteten på handläggningen riskerar att försämrats och att de kommuner som har sämst möjlighet att locka till sig personal drabbas. Det hade således varit mer ändamålsenligt att tillföra resurser till kommunerna i stället för att införa en icke träffsäker lag som riskerar att leda till att kommunerna behöver höja sina avgifter för att kompensera för intäktsbortfall. På så sätt kommer alla sökande att drabbas.

Vänsterpartiet kan vidare, i likhet med JO, konstatera att det inte bara är plan- och bygglovsärenden som har långa handläggningstider – såväl Migrationsverket som Försäkringskassan har liknande problem. Det finns dock inga skrivningar i förvaltningslagen som möjliggör avgiftsreduceringar vid långa handläggningstider, vilket regeringens förslag de facto innebär. Regeringens förslag till avgiftsreduktion för lov, förhandsbesked och anmälan riskerar därmed att underminera förvaltningslagen och i förlängningen den offentliga myndighetsutövningen. Det kan Vänsterpartiet inte acceptera.

Vänsterpartiet befarar att den typ av detaljreglering som föreslås i propositionen riskerar att leda till irrationella prioriteringar i samband med kommunernas handläggning. Mindre angelägna ärenden kan komma att prioriteras framför ärenden av större vikt. Ansökningar kan komma att avslås i större utsträckning, vilket i sin tur leder till fler överklaganden. Handläggningstiderna kan därmed komma att dra ut ännu längre på tiden. Sammantaget leder det till att färre bostäder byggs och att bygglovsprocessen blir mer ineffektiv – motsatsen till det regeringen vill åstadkomma med sitt lagförslag.

Vänsterpartiet vill i sammanhanget erinra om att bygglovsavgiften, i vissa projekt, kan utgöra en betydande summa. Det skapar starka incitament för den sökande att förhålla processen. Det kan komma att leda till samarbetssvårigheter och stora diskussioner om när en ansökan ska anses vara ”komplett”. Det är inte ovanligt att kompletteringar behöver göras flera gånger, men frågan kommer mot bakgrund av denna proposition att fyllas med ekonomiska incitament från både sökande och kommunen. Regeringen har försökt adressera problemet men lyckas inte lösa det på ett tillfredsställande sätt.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan ser Vänsterpartiet ingen anledning att införa ett system med avgiftsreduktion när tidsfrister för beslut i ärenden om lov och förhandsbesked samt startbesked efter anmälan överskrids.

Riksdagen bör avslå regeringens proposition 2017/18:210 Reduktion av avgift för lov, förhandsbesked och anmälan. Detta bör riksdagen besluta.

Nooshi Dadgostar (V)

Hamza Demir (V)

Karin Rågsjö (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Maj Karlsson (V)

Linda Snecker (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)